

TREMTINUS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2005 m. rugpjūčio 4 d.

Nr. 31 (664)

Birželio 19 d. paminėtas Ažagų, Eimuliškio, Jokubonių miškuose 1945 m. vykusiu partizanų kautynių su Raudonaja armija 60-metis. Pagerbtas 76 žuvusių partizanų atminimas. Partizanų žūties vietoje, Ažagų-Eimuliškio miške, pastatytas paminklas – simbolinis tūjykių akcentas. Kitas paminklas iškilo Dragonių kaimo kapinaitėse. Senosios Dragonių kaimo kapinaitės (Panevėžio r.) tapo jaunų partizanų amžinojo poilsio vieta.

Minėjime kalbėjus Zinaida Svilienė priminė: "Šiandien esame amžinos ramybės vietoje, kur žmonės ateina pasimelsti, uždega žvaigždės. Stovime prie kapo, supildo prieš 60 metų. Tada jauni mūsų tauatos sūnūs, nepanorėj

tarnauti sovietų kariuomenėje, išėjo kovoti už Lietuvos laisvę."

Minint šią sukaktį Spirakių bažnyčioje šv. Mišias aukojo Pajstrio bažnyčios klebo-

nas Pranciškus Tamulionis. Giedojo LPKTS Panevėžio sk. buvusių politinių kalinių ir tremtinių chorą "Liki-mai" (vad. G. ir R. Baltuškos). Renginį finansiškai

parėmė iš Kanados atvykęs žuvusio partizano dėdė Tulkestas Janeliūnas. Kapinaites prižiūri žuvusio partizano sesuo Birutė Misiūnaitė-Rimienė.

Žmonės prisiminė tolimalą praeitį, skambėjo buvusių tremtinių choro atliekamos dainos, o savanorių bataliono kariai, vadovaujami vado R. Leikaus, žuvusiu atminimą pagerbė salvėmis.

Pasidalysti prisiminimais, pabendrauti žmonės susirinko Janinos ir Antano Juškų sodyboje. Ne vienas sakė nepamiršiąs didelės partizanų aukos, sudėtos ant Tėvynės laisvės aukuro.

Genė Danutė ROZENBERGIENĖ

Dragonų kapinėse kalba LPKTS Panevėžio sk. tarybos narė Z. Svilienė

Ingrida VĒGELYTĖ

Senojo Savanorio palikimas Lietuvai

Praėjusių savaitę Lietuvos valstybė neteko paskutinio 1918 m. savanorio Kazio Varkalo. Rugpjūčio 1 d. jis iškilmungai palaidotas netoli savo tėviškės, Išlauže (Prienų r.). Tai labai svarbus ir reikšmingas įvykis mūsų atkurtai, ilgo valstybingumo tradičijas turinčiai valstybei. Netekome subtiliausio ryšio, siejusio Lietuvos Pirmąją Respubliką su Antraja, ryšininko tarp pirmosios kartos valstybės kūrėjų ir antrosios kartos Laisvės kovų dalyvių. Galbūt todėl šio žmogaus netektį labiausiai įvertino ir didžiausią pagarbą parodė Lietuvos partizanai – sauvelė idealistų, kurie keistai darniu rezonansu skamba šių dienų moraliai ir dvasiškai išsiderinėjusios Lietuvos fone.

Kazys Varkala nugyveno itin ryškų ir prasmingą gyvenimą ir paliko mums ypatingą palikimą: savo ir savo šeimos gyvenimo kovas, laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę. Šiandien daug jau nesnės kartos – Lietuvos partizanų, dabar jau taip pat garbingo amžiaus žmonių, požiūriai Lietuvoje nemadingi

ir kai kam visai nesuprantam. O ką jau bekalbėti apie Paskutiniojo Savanorio palikimą: manau, kad dar ilgą laiką jis bus nesuvoktas, neįvertintas, mintimis prarastas, o gal net parduotas. Laikui bégant kažkas susigrieb, koks žmogaus netekome. Ne dabar. Tai akivaizdu, mat šios savaitės žiniasklaida nesusidomėjo minima netekimi ir šio žmogaus istorija. Mažai kas težinojo, kad Lietuvoje dar praėjusių savaitę gyveno 105 su puse metų amžiaus 1918 m. Savanoris. Iki šiol tebėra paslapčis, kaip jis sugebėjo išlikti, kai mūsų valstybę draskė istorijos kataklizmai.

Kazys Varkala gimė Prienų rajono Valentiškių kaime. Lietuvai besiveržiant iš Rusijos imperijos glėbio, jis išėjo Savanoriu ginti savo tautos ir kurti Lietuvos valstybingumo. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkas Antanas Lukša pasakojo, kad K. Varkala buvo sužeistas prie Radviliškio, kur vyko aršios kovos su bermontininkais.

(keliamas į 2 psl.)

Dėl Rusijos valstybinio terorizmo

Europos Parlamento nario Vytauto LANDSBERGIO pareiškimas

Gruzijos valdžios ištirti ir oficialiai iškelti kaltinimai Rusijos karinei žvalgybai (GRU), kuri veikia ir kaip teroristinė organizacija, neturėtų nieko stebinti. Dar visai nesenai Katare iki gyvos galvos buvo nuteisti du Rusijos specialiųjų tarnybų agentai, susprogdinę Čečénijos eksprezidentą Z. Jandarbijevą su sūnumi, o Ukrainos teisėsauga tebeteria du pasikėsinimus į V. Juščenkos gyvybę: nuodijimą ir sprogdinimą. Padėjusieji sprogmėnų būsimojo prezidento rinkimų štabe yra sulaukyti. Tai kadriniai Rusijos "specialistai". Narsi žurnalistė A. Politkovskaja buvo nuodijama léktuve pakeliui į Beslaną ir tik per stebuklą liko gyva. Čečénijos Respublikos

teisėto parlamento pirmininkas A. Alichadžjevas jau prieš keletą metų, kai Rusija pradėjo antrajį Čečénijos karą, buvo pagrobtas savo našuose, kaime, išgabentas į Maskvą ir, be abejo, nukančius. Nužudytyų kūnai niekinami, demonstruojami teroro tikslu, o artimiesiems palaidoti negražinami.

Visa tai vyko ir Lietuvoje, kuri nuo 1940–1941 m. patyrė, ką reiškia "raudonojo teroro" sąvoka. Tai stabilus valstybinio terorizmo bražas, apie kurį liudija Rusijos valdžios atsisakymai bendradarbiauti tiek 1941 m. Rainių žudynių, tiek 1991 m. Medininkų žudynių bylose. Ir Sausio 13-osios kaltininkai, vienas net nuteistas Lietuvos teismo,

pasprukę pas šeimininką jaučiasi kaip žiurkės užantyje. Beje, pasikėsinimų į Gruzijos prezidentą E. Ševardnadzė organizatorius taip pat ramiai gyvena Maskvoje.

Demokratinis pasaulis turėtu pradeti suprasti ši tarpautinio terorizmo kontekstą. Dabar tai paskutinis, nors nenujas ginklas sugrauti Vakarų "kapitalizmą". Lietuva Seimo teisiniais aktais bent jau yra įvardijusi ir NKVD-KGB, ir GRU, kaip mūsų okupuotoje šalyje veikusias nusikalstamas organizacijas. Kai kurie jų nariai tebesididžiuoja, net viešai, tokia savo praeitim, liudija teismuose vieni kitų naudai, bet čia jau Lietuvos valstybės ir dabartinės visuomenės problema.

Kas naujo Lietuvoje?

Savaitę praleidome tradičiniame, jau ketvirtajame konservatorių dviračių žygije "Suk į dešinę". Šiaisiai metais žygis buvo dvigubai masiškesnis nei ankstiau. Apie 70 žmonių, įvairiausio amžiaus – nuo 8 iki 70 metų, mynė nuo Kauno panemunės iki Kuršių marių, o per-

sikėlus per marias – nuo Nidos iki Palangos.

Tokių žygijų patirtis yra universalė. Galiu pasidžiaugti, kad mūsų pavyzdžiu jau sekā ir socdemai, ir krikščionys demokratai. Tokie žygiai – tai galimybė ne tik pailsėti, sukaupti naujų jėgų, bet ir pamatyti kitokią Lietuvą nei kad ją ma-

tai pro automobilio langą, ir visai kitaip bendrauti su žmonėmis. Neformalūs pokalbiai miesteliuose, tik ką nulipus nuo dviračio, prie parduotuvų ar turgeliuose dažnai būna daug nuoširdesni nei kostiumuotų politikų pokalbiai specialiai parengtose salėse.

(keliamas į 2 psl.)

Numeryje
skaičių kito:

3 Lietuvos ir užsienio įvykių komentarai

4 Paminėtos Rokiškio r. Kurkliečių k. tragedijos 60-osios metinės

5 Išleistas 37 "Laisvės kovų archyvo" numeris

6 Ariogaloje įvykiančio saskrydžio "Laisvės ugnis – ateities kartoms" programa

Rugpjūčio 6 d. Ariogaloje – tradicinės saskrydis "Laisvės ugnis – ateities kartoms".
Kviečiame dalyvauti!

Kas naujo Lietuvoje?

(atkelta iš 1 psl.)

Pirmieji išpūdžiai po žygio – provincija keičiasi, keičiasi į gerąjį pusę, vis daugiau joje matosi pažangos, paprasčiausios tvarkos, turizmo infrastruktūros plėtotės, mažiau žmonių pykčio, daugiau pasitikėjimo savimi. Žmonėms nelabai rūpi lietuviškos politikos skandalai ir apie visokius "diplomus" daugelis iš jų turi aiškią nuomonę.

Jeigu Lietuvos provincija gana sparčiai modernėja, tačiau Lietuvos politika gana sparčiai provincialėja. Žygio metu nebuvo galimybių iš arti stebeti visų diplominių ir kunigaikštinių peripetijų, tačiau žvelgiant šiek tiek iš šono negalėjai atskiratyt išpūdžio, kad kuo Lietuva labiau integruojasi į Europos Sąjungą, tuo labiau jos politika sekėja, lėkštėja ir darosi panaši į primitivų gūdaus užkampio politikavimą. Kuo labiau integruojamės, tuo labiau mūsų politika tolsta nuo europinių standartų. Pabandykime išsivaizduoti, kiek laiko Vokietijos ar Danijos valdančiosios koalicijos politinėje taryboje posėdžiautų partijos pirmininkas, niekaip negalintis įtikinamai paaiškinti savo diplomų kilmės. Ar galima būtų išsivaizduoti, kad toks veikėjas Danijoje išpirkinėtų laiką įvairiose televizijose sa-

vo pasakų skelbimui. Lietuvoje tai įmanoma ir, atrodo, kuo toliau, tuo mažiau Lietuvos politikoje lieka tikros, o ne "diplominės" politikos.

Ligiai taip pat ir su kungiakštine. Rimti tokios temos svarstymai, atrodo, yra gali mi tik Lietuvoje. Manau, kad, pavyzdžiu, Danijoje kunigaikštienė būtų buvusi jau negyvai užjuokta, bet Lietuvoje istorikai ir politologai rimtai svarsto, ką tai galėtų reikšti. Europa svarsto terorizmo, Europos provincija Lietuva – diplomų ir kungiakštienų reikalus.

Atrodo, kad Lietuva sėmoningai renkas dar vienos provincijos statusą. Prieš porą savaičių kartu su Ramūnu Garbaravičiumi paskelbėme pasiūlymą rimtai svarstyti Baltijos atominės elektrinės klausimą, kad bent elektros ūkyje nebūtume visiškai priklausomi nuo Rusijos, tačiau lietuviškieji šiandininės valdžios ekspertai, tarp jų ir akademikai, ēmėsi įnirtinai įrodinėti, kad apsirūpinant elektros energija Lietuvali geriau būti Rusijos provincija ir pirkti iš Rusijos elektrą nei rūpintis Lietuvos savarankiškumu.

Taigi provincialėjame, ir pakankamai sparčiai...

Andrius KUBILIUS

Pabaiga.

Pradžia Nr. 30

Kokie galėjo ir vis dar galėtų būti Seimo sprendimai dėl būsimų permainingų "Mažeikių nafto"? Aš jau nekalbu apie raginimus kuo greičiau nagrinėti naują energetikos strategiją plačiąja prasme.

Seimas kurio nors komiteto lygmenje galėtų nustatyti aiškius kriterijus, kuriais remdamasis Vyriausybė galėtų pasirinkti "Mažeikių naftos" šeimininkus iš galimų kandidatų.

Pagrindiniai kriterijai turėtų būti ne vien pinigų suma, siūloma už akcijas, ne vien galimybė apsirūpinti žaliau. Pati būtiniausia sėlyga – tos kompanijos, kuri renegasi valdyti "Mažeikių naftą", skaidrumas, sugebėjimas vykdyti vakarietišką vadybą, griežti išpareigojimai visiškai atsiriboti nuo bet kokių bandymų dalyvauti Lietuvos politikoje, maksimalus nepriklausumas nuo Rusijos valdžios įtakos. Tokius kriterijus atitinkančios Rusijos įmonės galė-

tų ir turėtų dalyvauti periant "Mažeikių naftos" valdymą.

Seimas galėtų parengti įstatymą pataisas, kuriomis būtų uždrausta su energetika susijusioms užsienio kompanijoms remti Lietuvos politines partijas, o lobistinę veiklą, kurios, be abejo, joms reikės, jos turėtų vykdyti tik per registruosius ir skaidriai, viešai dirbančius lobistus. Svarstyti, ar tokios pat nuostatos neturėtų būti taikomos vienos su energetika susijusioms įmonėms.

Energetikos verslas turėtų būti kiek įmanoma labiau atribotas nuo žiniasklaidos verslo. Tuo, manau, turėtų būti suinteresuoti ir žurnalistai, kurie nori dirbti laisvai ir skaidriai.

Neteko girdėti, kad energetikos problemas iš esmės ir giliai būtų nagrinėtos vienam svarbiausiu Seimo Euro-

Senojo Savanorio palikimas Lietuvai

(atkelta iš 1 psl.)

Savanoris buvo apdovanotas IV laipsnio Vyčio Kryžiaus ordinu. Sulaukė 12 vėlikų, išaugino 8. Tarp jų – garsus Tauro apygardos partizanas Kazimieras Algirdas Varkala-Žaliukas, Daumantas.

"Algirdas buvo visapusiškai gabus: gražiai piešė, kūrė eileraščius, užrašinėjo partizanų pasakojimus. Sie gabumai pravertė ateityje: tapės laisvės kovotoju, turėjo rūpintis partizanų spauda, rinko partizaniską tautosaką ir fiksavo Geležinio Vilko rinktinės žygius bei darbus. Surinkta ir susistemintą medžiagą perdavė į Vakarus vykstančiam artimam kovos draugui Juozui Lukšai-Skirmantui. Vėliau ši visais atžvilgiais autentiška medžiaga gražiai tilpo į Skirmanto knygą "Partizanai".

O kol kas gabus vaikas Prienuose lankė "Žiburio" gimnaziją. Ją baigės, išstojo į Kauno VDU Medicinos fakultetą, tačiau studijavo neilgai. Generolui Povilui Plechavičiui organizuojant Viešinę rinktinę, patriotiškai nusiteikės jaunuolis išstojo į rinktinės Marijampolės karininkų mokyklą, rengdamasis būsimai kovai su gržtančiais sovietų okupantais. Išbandymų

metas retruko ateiti. 1944 m. rugsėjį, Rytprūsiuose dar tegriaužiant patrankoms, pas Prienų valsčiaus Dūmiškių kaimo gyventoją Urbanaus vičių susirinko keli vyrai: Vincas Senavaitis, Algirdas Varkala, Kazimieras Juočys, šeimininko sūnūs Kazimieras ir Vytautas. Apsvarstę padėti, jie įkūrė partizanų būrį – būsimos Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės užuomazgą. Jis buvo pavadintas Geležinio Vilko pulku, kuriam vadovavo V. Senavaitis-Žaliavelnis. Vėliau šis "pulkas" virto 8-aja kuopa, dar vėliau – Geležinio Vilko rinktine", – rašoma Genocido centro interneto tinklapyje.

Pirmas A. Varkalo partizaniskas slapyvardis – Žaliukas. Iš pradžių vadovavo būriui. 1946 m. birželio 9 d. žuvus rinktinės vadui Juozui Stravinskui-Žiedui, Daumanitu pasivadinės A. Varkala perėmė vadovavimą rinktinei. 1947 m. pabaigoje šalia ticsioginių pareigų jis paskirtas dar į Tauro apygardos štabo žvalgybos skyriaus viršininku. Vadas žuvo 1948 m. kovo 18 d. Prienų valsčiaus Čiudiškių kaime. Kartu nuo kulkų krito dar keturi kovos draugai: Tauro apygardos

Geležinio Vilko rinktinės štabo narys Kazys Gudauskas-Varnas, Vaidila, 1-ojo būrio vadovas Vytautas Jundila-Juodvarnis ir partizanai Antanas Pranka-Vytautas, Vytautas Žemaitis-Saulius. Pasisekė atsitraukti tik A. Gudynui-Speigui. Pamatę baudėjus ir nenorėdami pakenkti Mačiūtoms, pas kuriuos ilsejosi, vyrai traukėsi Šventupės link ir vienas po kito žuvo. Sunkiai sužeistas A. Varkala pasirinko garbingą žūtį. Jam 1997 m. gruodžio 17 d. pripažintas kario savanorio statusas (po mirties). 1998 m. gegužės 19 d. LR prezidento dekretu Nr. 71 apdovanotas II-ojo laipsnio Vyčio Kryžiaus ordinu.

Laisvės kovą rėmė visa Varkalo šeima. Jų sodyboje Valentiškės kaime buvo iškasotos net keturios slėptuvės – po namu, daržine, malkine. Dar keliais slėptuvės partizanai buvo įsirengę netoli sodybos. Jose dažnai lankési ne tik eiliiniai kovotojai, bet ir rinktinės štabo nariai: Stasys Lukša-Juodvarnis, Kazimieras Juočys-Šatas, Antanas Gudynas-Speigas, pats A. Varkala. Vėliau kario savanorio statusas buvo suteiktas ir savanorio Kazio Varkalo žmonai, partizano motinai Konstancijai.

Rasa JUKNEVIČIENĖ, Seimo Nacionalinio saugumo komiteto narė

Rusija Lietuvoje visada turėjo savo atstovų

A. Brazauskas atsakomybė sprendžiant "Mažeikių naftos" likimą

tų ir turėtų dalyvauti periant "Mažeikių naftos" valdymą.

Seimas galėtų parengti įstatymą pataisas, kuriomis būtų uždrausta su energetika susijusioms užsienio kompanijoms remti Lietuvos politines partijas, o lobistinę veiklą, kurios, be abejo, joms reikės, jos turėtų vykdyti tik per registruosius ir skaidriai, viešai dirbančius lobistus. Svarstyti, ar tokios pat nuostatos neturėtų būti taikomos vienos su energetika susijusioms įmonėms.

Energetikos verslas turėtų būti kiek įmanoma labiau atribotas nuo žiniasklaidos verslo. Tuo, manau, turėtų būti suinteresuoti ir žurnalistai, kurie nori dirbti laisvai ir skaidriai.

Neteko girdėti, kad energetikos problemas iš esmės ir giliai būtų nagrinėtos vienam svarbiausiu Seimo Euro-

pos reikalų komitete. Paraodus, bet Baltijos šalių ir Europos Sąjungos energetinė priklausomybė nuo Rusijos šiandien labiau rūpi užsienio ekspertams, – tai rodo Mokslų akademijos surengtas seminaras, – negu Lietuvos valdžiai. Seminare dalyvavo tik vienas Seimo narys socialdemokratis. Keista, ten buvo daugiausiai Tėvynės sąjungos atstovų, lyg mes Seime turėtume daugumą. Kokias diplomatines priemones yra numačiusi Lietuvos valdžia, kokie premjero vizitai, pokalbiai su ES valstybių vadovais dėl energetikos problemų buvo ar yra numatyti jo darbotvarkėje? Apie tai nežino niekas, o užsienio ekspertai pataria būti itin aktiviems Europos Sąjungoje – kelti problemas, kurios mums iškyla, veikti ne tik per Briuselį, bet ir per tas valstybes, kurios vykdo kitokią politiką ir tiesiogiai bendradarbiauja

su Rusija. Kad ir per Vokietiją, Prancūziją. Kokie buvo premjero žingsniai šiuo aspektu? Mes negirdėjome. Jam užsienio politika neįdomi, jis yra ūkininkas, statybiniškasis. Šitokia pozicija mūsų netenkina.

Nors svarstyti, diskutuoti yra apie ką, valdančioji dauguma dirba visiškai priešingai – diskusijų nėra, sprendimai priiminėjami slapta, visuomenė neinformuojama, politinės jėgos netekiamos bendram darbui, kad grėsmės, įvardyto Vyriausybės ataskaitoje ir patvirtintos Seime, būtų įveiktos.

Nustebino Darbo partijos atstovės, europarlamentarės Onos Juknevičienės protrūkis. Kritika premjero atžvilgiu labai teisinga – visa tai ne kartą buvo kalbėjės, net ir pačiai žodžiais, opozicijos lyderis A. Kubilius. Malonu, kad Darbo partijos at-

stovai atidžiai skaito ir vertina opozicijos kritiką, tačiau Ona Juknevičienė, kritikuodama premjerą, užmiršta, kad jos partija yra pati didžiausia ir įtakingiausia Seime, o investicijų plėtros, krašto ekonominės raidos srityje Darbo partija kaip tik ir užima bene svarbiausią – ūkio ministro – postą. Beje, nesenai Vyriausybė pritarė Investicijų programos patikslinimui, ir negirdėjau, kad kuris nors Darbo partijos ministras būtų prieštaravęs, teikęs alternatyvą, ką nors pasiūlęs daryti kitaip.

Rusijos Teisingumo ministerija atsiuntė laišką Lietuvos teisingumo ministerijai dėl operacijų su "Jukos" akcijomis uždraudimo. Žinoma tik tiek, kad laiške Rusija remiasi Teisinės galbos sutartimi. Laiškas yra slepiamas nuo visuomenės.

(keliamas į 3 psl.)

Rusija Lietuvoje visada turėjo savo atstovų

(atkelta iš 2 psl.)

Kažkodėl mūsų Teisingumo ministerija nusprenė dokumentą nuslepti ir nekomentuoti galimų reagavimo variantų iki Vyriausybės vadovo atstogų pabaigos, užuot leidusi svarstyti teisinei Lietuvos visuomenei. O premjero A. Brazauskas pirminė reakcija – net negavus laiško, aimanujant, kad teks prašymą vykdyti – buvo iš esmės klaudinga ir naudinga tik Rusijai. Atkreiptinas dėmesys į svarbią nuostatą, įtvirtintą 1992 metų sutartyje: "18 straipsnyje "Atsiskyrmas teikti teisinę pagalbą" sakoma: "Teisinė pagalba neteikiama, jeigu jos teikimas gali pakankinti Susitarančiosios šalies, kuriai pateikiamas prašymas, suverenitetui ar saugumui arba prieštarauja pagrindiniams jos įstatymų principams."

Toks Rusijos prašymas būtų visiškai nepriimtinas, nes "Jukos" byla yra politinė. Manau, kad mūsų Vyriausybė suprantą aplinkybes, kuriomis buvo sudaužyta "Jukos", o be to, tai prieštarauja LR pripažystamam nuosavybės neliečiamumo ir apsaugos principui. Taigi neteisus sakydamas, kad mes ketlam rankas prieš tokį Rusijos Teisingumo ministerijos prašymą. Aš kviesčiu visuomenę, taip pat ir teisinę visuomenę, teikti pašiūlymus mūsų Vyriausybei, kaip ji turėtų reaguoti į šią situaciją. Tema tikrai verta diskusijų.

Už ką Kazimira Prunskienė gauna Rusijos titulus?

Mūsų frakcijos nariai kreipėsi į K. Prunskienę, kad ji pati inicijuotų visų dokumentų, esančių Ypatingajame archyve ir susijusių su jos asmeniu, viešinimą, tačiau atsako nesulaukėme. Abejotinu teismo sprendimu buvo pakeistas požiūris į jos ryšius su KGB. Aš vis dėlto manyčiau, kad tie dalykai yra susiję su "titulais". Ne kiekvienam Rusija juos teikia. Matyt, atsilyginant už uolų darbą Rusijai per tuos 15 metų titulas ir buvo suteiktas. Ar jos darbas naudingas Lietuvai, turi spręsti žmonės. Aš jau esu kalbėjusi, kad dokumentų Ypatingajame archyve yra ne tik iš sovietmečio laikotarpio, yra įdomių dokumentų, sudėtū į vieną knygelę apie K. Prunskienės veiklą 1991 metais. Tai santykiai su Kliugeriu, kelionės į Vokietiją, bandymai kurti opoziciją ir pan. Jie, matyt, taip pat turėjo įtakos sprendimui sutekti titulus.

Po to, kai "krito" R. Paksas, kai iš dalies "krito" Viktoras Uspaskichas, kas gi kituose prezidento rinkimuose bus Rusijos kandidatai į Lietuvos prezidentus? Rusija visada turėjo savo kandidatų. Ar tai bus K. Prunskienė ar nauji žmonės?

Vos sugrįžęs iš atstogų premjeras A. Brazauskas ėmėsi tvarkyti savo reikalų. Pirmiausia susipažino su koalicijos partnerio, Kėdainių "bojarino" prieš kelių komercinių televizijų kameras pademonstruotu Maskvos Plechanovo akademijos diplomo dublikatu. Tiesa, "bojarinas" mosavo netik neva diplomo dublikatu, bet ir dar kažkokiai iš Maskvos atsivežtais popieriais, kurių vieną įvardijo kaip akademijos rektoriaus "prikazą". Todėl A. Brazauskas ir pareiškė, kad visa iki padebesių išpūsta istorija dėl buvusio ūkio ministro išsimokslinimo baigta, o Valstybės saugumo departamento ir Studijų kokybės vertinimo centrui nėra reikalo domėtis tuo klausimu. Tuo tarpu Studijų kokybės vertinimo centro direktorius Eugenijus Stumbrys mano kitaip ir nėra įsitikinęs, ar V. Uspaskichas iš tiesų studijavo ir baigė Plechanovo akademiją. Mat ši prestižine laikoma Rusijos aukštoji mokykla taip ir neatsakė į Studijų kokybės vertinimo centro pateiktus klausimus dėl V. Uspaskicho mokslų. Pasak K. Stumbrio, susidaro įspūdis, jog akademijos vadovams klausimai iš Lietuvos labai nepatogūs. Tačiau ne taip jau ir svarbu, ar "darbiečių" vadās turi tą diplomą, ar ne. Be to, visi puikiai žino, kad Rusijoje be jokio vargo gali nusipirkti bet kurio instituto, universiteto ar akademijos diplomą. Pagaliau vyriausiasis Lietuvos valdytojas jau pripažino V. Uspaskicho mokslus ir šioje istorijoje padė-

jo tašką. O A. Brazausko žodis, kaip žinoma, dabar Lietuvoje – lemiamas.

Premjerui teko spręsti dar vieną klausimą: ką daryti su rusų kunigaikštienės žemės ūkio ministrės Kazimiro Prunskienės metamu kaltini mu kolegai užsienio reikalų ministru Antanui Valionui. Esą jo vaduojamas ministerijos pareigūnai pažidė šios Rusijos mylėtojos garbę ir orumą atidarydami į ministeriją atsiųstą lygintuvo dėžę, kurioje buvo sudėtos rusų kunigaikštienės Kazimiro ir jos giminės regalijos. O balsius, kad tos neaiškios kilmės "pabrikuškos" buvo parodytos per televiziją. Apskritai Rusijos tarptautiniai asmenybės rūmai yra imperinių Rusijos sluoksnių įkurta klounų organizacija. Net Rusijos spauda atvirai šaiposi iš tų Rusijos tarptautinių asmenybės rūmų ir vadina juos cirku. Todėl nieko nuostabaus, jog ši organizacija "kunigaikščių" titulus suteikia niekieno neprisažintos Padniestrės "respublikos prezidentui" Kremliaus statytiniui Igorui Smirnovui ir Bosnijos skundikui, tarptautiniam karo nusikalteliui Radovanui Karadžičiui.

A. Brazauskas užsienio reikalų ministriui A. Valionui liepė atsiaprūsti kunigaikštienės Kazimiro. Užsienio reikalų ministerijai teko paskelbti oficialų pareiškimą, kuriuo išreiškiamas apgailestavimas dėl istorijos su kunigaikštienės siuntiniu lygintuvo dėžėje. Tiesa, po šio URM pareiš-

kimo premjeras sušvelnino savo pozicijas ir, anot jo atstovės spaudai N. Pumprickaitės, nusprenė "nusiplauti rankas" ir neketinės imtis jokių radikalų priemonių prieš susipešius ministrus. Bet ne čia reikalo esmė. Verta atkreipti dėmesį į tai, kad pastaruoju metu ne tik K. Prunskienė ar V. Uspaskichas reiškia nepasitenkinimą Užsienio reikalų ministerijos veikla. Kremliaus mylėtojams labai nepatinka tai, jog mūsų URM pozicija yra labai jau proamerikietiška. O tai, neokomunistų nuomone, labai blogas dalykas, nes įzeidžia didžiąją valstybę.

Šalies valdovas A. Brazauskas turėti ir kitų rūpesčių. Artėjant rudeniui, kai po atstogų susirinks į Seimą valdžios vyrai ir moterys, neišvengiamai atsinaujins vis didžianti trintis tarp vadinosios didžiosios koalicijos partnerių. Nesvarbu, kad A. Brazauskas tvirtina nematąs jokių priežasčių, dėl kurių ta keturių klanų grupuotė turėtų subyrėti. Premjeras prakalbo net apie bendrus valstybės interesus. "Reikia matyti bendrus valstybės interesus ir ką koalicija gali padaryti, kad valstybė normaliai gyventų, o žmonės matytų mūsų valstybės gyvenimo progresą", – sakė jis. Tačiau net Vyriausybės galva nemato, kad daugumai šiltose valdžios kėdėse sėdintių valstybės reikalai mažiausiai rūpi. Kur kas svarbesni savų kišenių pripildymo rūpesčiai.

Minsko "tėtušio" išsidirbinėjimai

Maskvos, kur tarėsi su Rusijos prezidentu V. Putinu. Todėl įtakingi Lenkijos laikraščiai daro išvadą, jog galibūti, kad išpuolius prieš Lenkiją ir Lietuvą diktatorius pradėjo gavęs tam tikras instrukcijas iš Maskvos. Neatsitiktinai aukšti Rusijos valdžios pareigūnai atvirai palaiko A. Lukashenkos ekonomines sankcijas Lenkijai ir Lietuvai. Dar daugiau, stengiamasi sukuršinti Europos Sąjungos valstybes teigiant, kad Lietuva ir Lenkija yra proamerikietiškos ir vykdant priešišką Baltarusijai politiką, kuri esanti neva antieuropietiška.

Tačiau A. Lukashenka turi ir kitų rūpesčių. Pirmiausia dėl sunkiai lipdomos Rusijos ir Baltarusijos sąjungos, arba, anot A. Lukashenkos, "didžiosios slavų valstybės" sukūrimo. Pernai vienu metu atrodė, kad šios "valstybės" kūrimas liks tiktais popieriuje, kai kilo didelis Maskvos ir Minsko konfliktas dėl rusiškų dujų tranzito per Baltarusijos teritoriją. Maskva netgi visai parai buvo nutraukusi dujų tiekimą į Baltarusiją. Konfliktą pavyo užglastyti, tačiau kažin ar jis vėl neiškils.

A. Lukashenka labai supykde ir naujai paskirto Rusijos ambasadoriaus Baltarusijoje, aršaus imperijos atkūrimo šalininko Dmitrijaus Ajackovo pareiškimas. Dar neatvykęs į Minską D. Ajackovas, buvęs Saratovo sritys gubernatorius, keliuose

Rusijos laikraščiuose paskelbė savo samprotavimus apie tai, kad A. Lukashenka pernelyg iškelia save ir pretenuoja būsimojoje Rusijos–Baltarusijos sąjungoje užimti vadovaujančių postą. Kitaip tariant – būti tos sąjungos prezidentu. Pasak D. Ajackovo, "Lukashenka turi žinoti savo vietą ir suprasti, kad Rusija yra Rusija, o Baltarusija yra Baltarusija. Taip pat Putinas yra Putinas, o Lukashenka yra Lukashenka". Kitaip tariant, imperininkas D. Ajackovas per daug prisiplepėjo. Nors tokio požiūrio Kremliaje laikosi daugelis V. Putino administracijos pareigūnų, jiems irgi jau nusibodo Minsko "tėtušio" zigzagai ir pretenzijos. Kita vertus, pačiam V. Putinui, flirtuojančiam su Vakarais, dažnai tenka atsakyti į keblų klausimą: kodėl Maskva remia paskutinį diktatorišką režimą Europoje? Bet labiausiai A. Lukashenką supykde D. Ajackovo samprotavimai, kad jis bus paskutinis Rusijos ambasadorius Baltarusijoje, nes tokios šalies greitai nebėliks pasaulio žemėlapyje – bus vieninga valstybė. Tokius žodžius Minsko valdovas pavadino "ekstravagantiškais". Kremliai neliko nieko kita, kaip "neribotam laikui" atidėti D. Ajackovo atvykimą į Minską. Maskvoje sklando gandai, kad prezidentas V. Putinas svarsto galimybę paskirti vietoje D. Ajackovo kitą ambasadorių.

Jonas BALNIKAS

Apsiverkusi mano vaikystė

Tremtis – be abejo lemtingiausias mano gyvenimo įvykis, o išsivadavimas iš jos – šviesiausias prisiminimas. Vaizdelis, kurį siunčiu, parašytas senokai...

Jau keli dešimtmečiai praejo nuo to nepamirštamo vako tolimame Krasnojarsko krašte, prie dar tolimesnio Lagirkos kaimo vartų. Tada penkiolikmetė éjau kartu su mama ir bûreliu rusių moterù iš darbo – per dieną ravéjomė kviecių laukus.

Kaimas iš visų pusiu buvo aptvertas tvora. Mes artéjome prie jo iš vakarų pusés, iš kurios i jí vedé platos keliukas. Vartai buvo nauji ir tvirti. I tą pusę devynerius metus su ilgesiu ir viltimi žvelgė mano ir kitų Lagirkos tremtinių akys.

Tą vakarą mus pasitiko ir vartus atkélė viena iš mano draugių Olga Dolbik. Susijaudinusi ji éjo prie manęs tardama: "Žiranočka, vas v Litvu otpustili" (Žirenėle, jus i Lietuvą išleido). Kažkaip bejégiškai apsikabinau drauge ir garsiai pasikükčiodama

pravirkau. Veltui mergaité mane ramino: "Cto, tebe tak žalko Ligarku?" (Ar tau taip Ligarkos gaila?). Verkiau nė nesistengdama nusiraminti, verkiau ne iš laimés – aš netikéjau Olgos žodžiais: tiek jau kartą buvo kalbéta, tiek kartą buvo patikéta...

Tévelis, kurį mudvi su mama jau radome namuose, grįžus iš darbo, patvirtino tą išsvajotą, išlauktą, išmelstą žinią, ir jiedu, kaip man pasirodė, ramiai émė tartis dėl kelionés, kuri nežadéjo būti lengva, ir i kurią leistis negaléjome anksčiau kaip po ménnesio. Tą ménnesį, kaip ir ligtol, ravéjome kolūkio laukus, kaip ir kitomis vasaromis grébiau žolę silosui, šieną, tik kažkodėl skaudžiau kando uodai, o laikas tarytum sustoj...

Jeigu sakoma, kad žmogus, kurio didžiausia svajonė

išsipildė, yra laimingas, tai aš esu viena iš pačių laimingiausių. Mano laimés žvaigždė patekėjo tą vasaros vakarą prie tolimo Krasnojarsko krašto Lagirkos kaimo vartų. Ji pakilo virš to kaimo kapinaičių, kur po baltu Sibiro beržu liko ilsėtis mano senelis Klemensas Raštikis. Jo Skuodo rajono Aleksandrijos kapinėse laukė nesulaukė mano senelė... Sulaukė ji tik jauniausiojo savo sūnaus, mano tévo, kuris, parvežęs mus i Lietuvą, neilgai begyveno. Jo didžiausia svajonė taip pat išsipildė.

O manęs sulaukė ir pasitiko apsiverkusi mano vaikystė, kuri saulėtą 1949-ųjų kovo 25-ąją buvo likusi stovéti prie seno téviškés namo lango ir žiūréjo pro jí i gimtojo Jedžiotų kaimo keliuką ilgiau nei devynerius metus.

Zirena PEČIULIENĖ

Kruvinasis šeštadienis Kurkličejuose

Šiemet suakso 60 metų, kai Rokiškio r. Kamajų sen. Kurkličeju kaimo įvyko tragedija. Karo audrai ūžiant Kurkličeji beveik nenukenėjo. Tik Šv. Kazimiero bažnyčia neteko dviejų bokštų, kurie iki šiol neatstatyti.

Kurkličejuose gyveno 20 šeimų. Antrą kartą grįžus sovietų okupantams ir 1944 m. paskelbus mobilizaciją tik trys jaunuoliai tam nesiprišeino.

1945 m. liepos 14 d. ryta vyrai pievoose smagiai mosaovo dalgiai, moterys darbavosi namuose. Dar gerai neįdienojus Ažugojo miške pasigirdo pavieniai šūviai. Už valandos nutilo. Sūnus Povilas ir tėvas Juozas Mateikiai taip pat dirbo laukuose. Netrukus šūviai nuaidėjo kaimę. Iš sodybų émė virsti dūmai, pasigirdo žmonių klyksmai, šaudymas. Juozas parbėgo namo, o sūnus Povilas, jausdamas nelaimę, patraukė kuo toliau nuogimtojo kaimo.

Parskubėjęs Juozas Mateikis iš degančio tvarto bandė išvesti eržilą, bet prie durų jí pakarto kulka. Kareiviai ir Svédasų stribai padeginėjo pastatus, šaudé niekuo nekaltus žmones. Tą rytą Kurkličejuose nušovė Teresę Mateikenę, Petrą Pajerską ir jo sūnų Praną, Juozą Balį-Lašą, devyniasdešimtmetį Julijoną Vaičių, gyvenusį dūminėje bakūžėje ir turėjusį tik 12 arų darželį, kareiviai imetė i degantį namą. Žmona Ona ištraukė degantį vyro kūną, bet sužvérėjė kareiviai vél jí im-

tė i ugnį. Du mažamečius Petru Mateikio vaikus, Nijolę ir Algirią, gyvus imetė i degantį namą. Tratejo automatai, aidėjo vaikų klyksmas. Vaikai žuvo, tévai liko gyvi. Motina išprotėjo.

Žuvusiujuj palaikai dabar ilsisi nedidelėse Kurkličeju kapinaitėse, bendrame kape. Iškilęs paminklas primena šią baisią tragediją. Net sovietmečiu liepos vidury žmonės rinkdavosi į kapinaitės, uždegdavo žvakutes, pasimelsdavo ir parymodavo prie šio kapo. Iškilmingai pagerbtai bijojo.

Kaip susiklostė Povilo Mateikio likimas?

Povilas Mateikis gimė 1927 m. birželio 30 d. Kurkličeju kaime. 1947 m. rugsėjį jí areštavo, tardė Kamajus, Rokiškyje. Išvežė į Vilnių. 1948 m. nuteisė 7 metams lajerio ir tremties, be teisés grįžti į tévynę. Išvežė į Mordoviją, vėliau perkélé į Magadaną lagerį. Po kelerių metų ištremė į Jagodnoje.

Grįžęs iš tremties ir kalėjimų P. Mateikis émësi jamžinti žuvusiujuj atminimą. Buvusios sodybos vietoje pastatė ažuolinį kryžių, pasidino 11 ažuoliukų, dvi liepaines, atvežé didelį lauko akmenį. Prie jo pritvirtino metalinę plokštę su Ažugojo miške žuvusiu partizanu: Augusto ir Jono Baltuškų, Broniaus ir Petro Budreikų, Albino Mégino, pavardėmis. O prie ažuolinio kryžiaus plokštėje išgraviruotos žuvusiu Kurkličeju kaimo žmonių pavardės. 1995 metais, minint 50-ąsias

žudynių metines, kryžius buvo pašventintas.

Siemet, minint tragiskų įvykių 60-metį, Kamajų bažnyčioje šv. Mišias aukojo mons. A. Svarinskas. Atvyko po visą Lietuvą pasklidę Kurkličeju kaimo žmones. Kapinaitėse uždegė žvakutes. Iškilmingą kalbą pasakė mons. A. Svarinskas ir pašventino atnaujintą 1945 m. žuvusiujuj kapą.

Kurkličeju kaimė aplankėme sudegintų sodybų vietą, kur pastatytas kryžius ir paminklinis akmuo. Verksnionių bendruomenės merginos, pasipuošusios tautiniais drabužiais, stovėjo garbės sargyboje, Kamajų Antano Strazdo gimnazijos moksleiviai G. Čibinskas ir L. Dručiūtė skaitė savo kūrybos eiles, kalbėjo išgyvenusieji tą baišią tragediją.

Renginyje dalyvavo Seimo nariai A.N. Stasiškis, V. Saulis, LPKTS Rokiškio sk. pirm. T. Aleksejus, rajono vicemeras Velykis. Renginį vedė Kalvų kultūros namų administratorė S. Gruoblienė. Buvusiu tremtinii choras minėjimą pagyvino dainomis ir giesmėmis, Rokiškio savanoriškosios krašto apsau-gos kariai pagerbė žuvusiuosius salvémis.

Kamajų seniūno pavad. A. Bernotas padékojo Verksnionių bendruomenei ir visiems susirinkusiejiems už prasmingą šventę, surengtą žuvusiu kurklietiškių atminimui.

Feliksas MAŽEIKIS

Sveikiname

Garbingo 80 metų jubilejaus proga nuoširdžiai sveikiname atkurto Didžiosios Kovos apygardos antro bataliono vadą kpt. Joną OŽERAITĮ-Vaidotą.

Linkime stiprios sveikatos, daug saulėtų dienų ir prasmigo darbo Nepriklausomos Lietuvos labui.

Didžiosios Kovos apygardos taryba

Naujos knygos

"Gyvenimo ratas sukas..."

Ar gali kas sugebėti pa-vaizduoti neregėtų kančių gelmes pats jų nepatyres? Kaip gerai, kad buvę tremtinių ir politiniai kaliniai jaučia pareigą rašyti atsiminius, perteikti mums ir būsimoms kartoms tą šiurpią tikrovę, pralenkiančią net vaizduotę.

Tik kelios dienos, kai iš spaustuvės parvežta Vytauto Šikšnio, gimusio ir gyvenančio Florencijos kaime, Raseinių rajone, knyga "Gyvenimo ratas sukas". Klaidinčiau skaitytojus vadindama šią knygą atsiminius. Tai die-noraštis, pradėtas rašyti 1949 metais, kuriame kone diena po dienos pasakojama prie-vartinė kelionė į Sibirą, išskrimo vargai, tremtinio kas-

dienybė. Su visomis smulkmenomis, tą minutę išgyventais jausmais, kuriuos restauruoti prabègus daugeliui metų bûtu sudétinga. Tuo Vytauto Šikšnio knyga yra unikali. Gali versti dienoraščio puslapius tarsi tremties dienas ir pajusti tą ypa-tingą monotoniją, sloganą nuotaiką, gyvenimą dėl išgyvenimo, kartu ir pažiūrų tvirtumą, optimizmą.

Pirmieji metai Šipicino kai-me prie Údos upės, Irkutsko srityje, ypač skausmingi, kadaangi viltis grįžti į Tévynę labai menka. Aprašomą kas-dienybę nuolat persmelkia mintis – o kaip ten, Lietuoj, ką šiuo metu veikia klasės draugai, kaip gyvena kaimynai?

(keliamas į 5 psl.)

Dékojame ir primename

Birželio 23 d. "Tremtinyje" skelbëme apie ruošiamą sta-tyti paminklą Lietuvos partizanų Motinai.

Nuoširdžiai dékojame LPKS nariams: Antanui Rūškiui, Juozui Armonaičiui, Romualdui Navickui, Jonui Žukui, Pranui Ivanauskui, Jonui Stirbiui, išgirdusiems kvietimą ir "ryškiomis" piniginėmis lëšomis parémuosiems mûsų ini-ciativą.

Dar kartą primename, kad pinigus galite įnešti ne tik LPKS Kauno skyriuje, bet ir "Hansa" banke. Mûsų są-skaitos Nr. LT197300010002250017. Banko kodas 73000.

Nelikite abejingi šiam kilniam reikalui.

LPKS Kauno sk. pirm. S.K. GRIGAITIS

Užsiprenumeruokite "Tremtinį"

Prenumerata ménnesiu kainuoja 4,80 Lt, 3 mén. - 14,40 Lt, 6 mén. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas - 0117.

"Tremtinį" siunčiame ir į užsienį. Prenumeratos kaina metams - 80 JAV dolerių.

Mûsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, LT 44309 Kaunas, Lietuva (Lithuania).

Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

Naujos knygos

“Laisvės kovų archyvas” Nr. 37

Pirmuojuose istorijos žurnalo puslapiuose išspausdinti Prano Aiduko prisiminimai “Ilga kelionė namo”. Tai išsamus pasakojimas apie prieškarį ir raudonąją okupaciją Kupiškio rajone. Vyresnės kartos žmonės iš Ažusienio, Obonių, Apribų, Vėdeiriškių ir Vizbarų kaimų, pasklidę žurnalą, dar kartą prisimins tuos skaudžius įvykius, kurie Lietuvą užgriuvo Antrojo pasaulinio karo išvakarėse. Vokiečių okupacija tas vietoves palietė ne taip skaudžiai kaip sovietmečio tremtys, partizanų mūšiai su tribais, areštai, įtariamųjų įvykio su partizanais persekiojimai, tardymai. Autorius per savo asmeninius išgyvenimus pasakoja apie Mordovijos, Omsko lagerius, ten sutiktus tautiečius – poetą A. Miškinį, gen. M. Pečiukonį, operos solistą A. Kučingį, sunkius išbandymus kiekviename, kalėjusiam tuose lageriuose.

Veronika Aleliūnaitė-Bernatoniene pasirinko literatūrinę formą dienoraštį. Tai skyrelis “Gyvoji istorijos ašara”. Savo pasakojimą apie Panevėžio krašto žmones ir jų likimus perteikia per vieno asmens išgyvenimus.

Asta
ŠAUKĖNAITĖ

I skaitytoją ji kreipiasi šiai žodžiai: “Daugelis jūsų po karo turbūt jautėte ir matėte tą patį. Bet tuo pačiu kiekvienas matėme savaip, jautėme savo siela”. Epistoliarinis žanras autorei leidžia atskleisti pačias jautriaujas sielos kertes, nuoširdžiai ir įtaigiai perteikti žmonių nuotaikas, likimus. Dienoraščio skyrelis “Laiškų knyga: Panevėžys–Pečiora, Pečiora–Panevėžys” – tai, autorei žodžiai, praeitis, kuri beldžiasi į šią dieną ir prabyla laiškuose Pečioros skausmu. Siame LKA numerijoje išspausdinti Jono Bernatonio laiškai iš Pečioros lagerio datuojami nuo 1946 m. rugpjūčio mėn. iki 1948 m. balandžio. Jų tėsinys bus išspausdintas kitaime žurnalo numerijoje.

Skyrelyje “Iš rezistencijos enciklopedijos” išspausdinatas pasakojimas apie LLA Krakių apyl. partizanus – Jona Strumski, Vladą Pabarčių, Stasi Gražinską-Vanagą. Rubrika “Naujos knygos” pristato Konstantino Bajerčiaus-Garibaldžio knygą “Gyvenimo vieškeliais gruoblėtais”.

“Gyvenimo ratas sukas...“

(atkelta iš 4 psl.)

Seni Raseinių gyventojai knygoje gali rasti savo ar pažįstamų žmonių vardus. Vytautas, išvežtas į tremtį iš šeštos gimnazijos klasės, dienoraštyje dažnai mini savo pirmają meilę, klasės draugus. Visus svetur praleistus metus jis stengesi išlaikyti ryšius su gimtine, džiaugėsi gavęs žinių iš Lietuvos.

Artimiai susipažinę, lietuvių kartu šventė šventes, užeidavo vieni pas kitus. Aktyviausias, žinoma, buvo jaunimas: Vytautas atsivežė iš Lietuvos “konstantinką”, kažkas turėjo gitarą – ko gi daugiau reikia jaunimui, net ir tremtyje. Užsimenzgė naujos pažintys, simpatijos, peraugusios į meilę, o vėliau ir į vedybas. Tie jaunatviški išgyvenimai, jausmų audros puikiai jaučiami skaitant dienoraštį. Po Vytauto vedybų 1955 m. su Antanina Ceinoriute, irgi kilusia iš Raseinių krašto, dienoraštį ēmė rašyti abu, todėl atsirado naujos emocijos spalvos, stilus, truputį kitoks “žvilgsnis”. Dienoraštyje atsirado tokis įrašas: “Ši vasara man prabėgo lengvai, nes buvau dekretinėse atostogose. /.../ Gimdžiai rugsėjo šeštą. Per pačią uborką“. Ten, Šipicine, jiems gimė dukrytė Vita. Gyvenimo ratas sukas...

Ir štai labiausiai lauktas įrašas – 1958 m. liepos 6 d. –

“atsitiko tai, ko laukėm devynerius metus. /.../ Mūsų šeimą paleidžia iš komendantūros priežiūros. Atnešė mano bylą. Ant viršelio buvo užrašyta “syn kulaka”. Išrašė pasą, bet su sąlyga, kad galiu išvažiuoti iš čia ir gyventi visoje Tarybų Sajungoje, išskyrus Lietuvą! /.../ Oman nusispaut, kad mūsų nenori, bet aš noriu sugrįžti namo.“ Rugpjūčio 31-ąjį Šikšnių šeima išvažiavo į Lietuvą, į Raseinius.

Gyvenimo ratas sukas... Šiuo metu Antanina ir Vytautas Šikšniai gyvena prie Luknės tvenkinio, Florencijos kaime, susigrąžintoje Vytauto tėvų žemėje. Jie abu jau pensijoje ir seniai svajojo savo dienoraščiu ir kitiemis pasakoti jaunystės išgyvenimus tremtyje. Apie knygą pratarmėje autorius duktė Vita rašo: “Ši knyga – dovana mano mylimiems tėvams Vytautui ir Antaninai Šikšniams“. Vita Šikšnytė-Andriulienė buvo knygos išleidimo iniciatorė. Ji šia idėja įkvėpė Šiaulių “Aušros“ muziejueje dirbančius kolegas ir mus, Raseinių krašto muziejininkus. Juk iš tiesų šis dienoraštis pirmiausiai aktualus mums, Raseinių krašto žmonėms.

Ieškome lėšų leidybai. Atsiliepė Lietuvos Fondas iš Cikagos (JAV), Lietuvos gyventojų genocido ir rezisten-

cijos tyrimo, aukų rémimo ir atminimo įamžinimo fondas, tarpininkaujant fondo valdybos pirmininkui raseiniškiui Jonui Valančiui, išeivijos vienuomenės veikėjas Juozas Kojelis, Raseinių rajono savivaldybė. Vis dėlto didžioji knygos leidimo kaštų dalis teko Šikšnių šeimai. Ir pagaliau turime rezultatą – 236 puslapių leidinį, iliustruotą dienoraščio piešiniais. Dienoraštis papildytas ir autorius tremtyje darytomis fotografijomis, eileraščiais, atminimais.

Vytauto Šikšnio tremties dienoraštis “Gyvenimo ratas sukas...“ pirmiausiai buvo pristatytas Raseinių gyventojams. Renginys įvyko balandžio 22 dieną Raseinių krašto istorijos muziejuje. Labai džiaugiamės, kad į renginį atvyko Vytauto jaunystės draugai, tokį patį likimą patyrę kraštiečiai. Tarp pagyvenusių veidų šmēžavo ir jauni – tai Jaunujų muziejininkų studijos narės ir Šaltinio vidurinės mokyklos dešimtokės, kaip tik šiuo metu atliekančios kūrybinę užduotį. Manau, jos ir kiti renginio dalyviai nenusivylė – šiltas knygos tekstas, jaudinančios autorius mintys, draugų virpančiu balsu tarti sveikinimo žodžiai palietė kiekvieno atėjusiojo širdį.

Muziejininkė Loreta KORDUŠIENĖ

Liepos 9 d. į Krosną (Lazdijų r.) suvažiavo žilagalviai, bet nerimstančios dvasios Lazdijų ir Marijampolės šauliai, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, partizanų artimieji bei giminės prisiminti ir pasimelsti už 1947 m. gruodžio 20 d. Išlandžių kaime (Lazdijų r.), Grėblukų sodyboje, išduotus ir žuvusius Laisvės kovotojus: Vitą Čaplą-Uosį, g. 1926 m. Elveriškių k., Rudaminos valsč., Lazdijų r., ir Vincą Bubnį-Boką, g. 1915 m. Varnupių k., Marijampolės aps.

Šv. Mišias pilnutėlėje bažnyčioje aukojo vietas kunitas Virginijus Gražulevičius ir žuvusio partizano Vinco Bubnio giminaitis Kauno Kristaus Priskėlimo parapijos kunigas Viktoras Brusokas.

Po šv. Mišių visi susirinkome prie žuvusių partizanų kapo Krosnos kapinėse. Renginį vedė Lazdijų Laisvės kovų muziejaus vedėja Asta Bagdonavičienė. Kunigas Viktoras Brusokas pašventino gėlėmis papuoš-

Pagerbtī žuvę partizanai

A. Vilutienė tarp renginio dalyvių

tą partizanų kapo paminklinį kryžių.

Apie Vincą Bubnį-Boką papasakojo jį pažinojusi Geležinio Vilkas, vėliau Vytauto rinktinės ryšininkė, buvusi politinė kalinė, šio renginio iniciatorė Aldona

Vilutienė. Jos iniciatyva 1989 m. Uosio ir Bokso palaiakai buvo surasti prie pat Krosnos kapinių tvoros, darže, ir palaidoti Krosnos kapinėse, kur ir buvome susirinkę. Antkapio kryžius Aldonas rūpesčiu ir lėšomis

vėliau buvo nulietas iš betono Rytų Lietuvoje.

Vincą Bubnį prisiminė ir jo kaimynas – Marijampolės rinktinės šaulys, buvusi politinė kalinė Vladas Stanydas. Apie keturių brolių partizanų netektis kalbėjo Uosio brolis,

buvęs partizanas Stasys Čepala-Vilkas. Tai jam stribiškos mąstysebos teisėjai atsisako pripažinti Laisvės kovotojo statusą, reabilituoti (apie tai daug rašyta spaudoje). Jei ne geru žmonių pagalba, beveik devyniasdešimtmetis senukas badmiriautų, nes Rusijos paskirta pensija už 25 m., kaičiutės lageriuose, tik truputį viršija 100 litų. Nepripažinus laisvės kovotojo statuso, negali būti paskirta valstybinė pensija.

Buvęs politinis kalinys Antanas Mozeris, kalėjęs kartu su Stasiu Čepla Norilsko lageriuose, prisiminė dramatiškus išbandymus per politinių kalinių sukilią, kartu su Stasiu Čepla ir kitais kaliniais, suvaryti į duobę, laukė sušaudymo. Buvusi partizanų ryšininkė Albina Lakickienė sukalbėjo partizanų maldą. Partizanų dainas atliko LPKTS Lazdijų skyriaus ir Laisvės kovų muziejaus ansamblis “Žilvritis” (vad. Aldona Kučinskienė).

Algimantas LELEŠIUS

Šilinės kaimo tragedija

Rokiškio r. Šilinės kaime nuo seno gyveno Vaičiulių ir Krasauskų šeimos. Juozo Vaičiulio sodyba buvo prie vieškelio, kitoje kelio pusėje žaliavo Rubikių šilas. Vieškeliu pro ši šilą 1940 metais važiavo sovietų tankai, 1941-aisiais – vokiečių, o 1944 metais – vėl sovietų. Tačiau Vaičiulių šeima tada nenukentėjo, nes i politiką niekas nesikišo, Juozas Vaičiulis netalkino nei rudiesiems, nei raudoniesiems okupantams. Jis dirbo nedideliame savo ūkelyje, augino penkias dukteris.

Pries 60 metų, 1945 m. rugpjūčio 6 d. ryta Vaičiulių vienkiemį apsupo sovietų įgulos kariai ir stribai. Seimą pažadino smarkus beldimas į duris. Jas atidare Juozas Vaičiulis. I vidū su gužėjė stribai ir sovietų kareiviai, apžiūrinėjo visus kambarius, o išeidiams išsivedė šeimos galvą. Moterys pro langą matė, kaip Juozą nusivedė į tvartą, vėliau į klėtį, kluoną. Kai J.Vaičiulis pasuko gyvenamojo namo link, pasigirdo automato serija ir jis sukniubo. Girdėjosi šūviai ir klojime. Cia buvo pasislėpę jauni vyrai. Vienas bandė pabėgti, tačiau lauke jį pasivijo iš automato paleista serija kulkų. Stribai tuo pat ilėkė į trobą ir įsakė moterims eiti į klojimą ir įtikinti jam pasislėpusius vyrus, kad šie pasiduotų. Iš klojimo, iškėlė rankas, išėjo du jaunuoliai. Jie tvirtino, kad naktį, eidami pro šią sodybą, nutarė pailsėti klojime. Šeimininkai apie tai nieko nežinojo, tvirtino vyrai. Stribai atsivarė už kilometro gyvenusį Steponą Vaičiulį ir šiam kieme jį nušovė, nors jis niekur nedalyvavo ir nesislapstė. Moteris suvarė atgal į namą. Klojimas liepsnojo. Stribai šeimininkavo name – pro langus mėtė drabužius, audinius, kitus daiktus. Pro šalį vieškeliu važiavo du vežimai. Sustabdė, į vieną sumetė nušautujų kūnus, į kitą – pagrobtus daiktus. Mirusiuosius nuvežė į Obelius ir sumetė ant grindinio.

Iš kur Vaičiulių klojime atsirado tie trys jauni vyrai – Vladas Varnas, Feliksas Deksnys ir Alfonsas Čelkis? Jie rugpjūčio 4-ąją išėjo iš Juozo Kuveikio partizanų būrio, kuriame tuo metu buvo apie 80 žmonių, aplankytu artimųjų, gauti informacijos. Tame būryje buvo dvi moterys – Alma Krankalytė-Rūta ir Aldona Černiauskaitė-Vartibavicienė. Būrys buvo išsiūręs Plimbalačių miške (Latvijoje).

Stepono Vaičiulio žmona ir Juozo Vaičiulio duktė Palmira kitą dieną nuvyko į Obelius ir išpraešė stribų, kad leistų joms palaidoti nužudytųjų kūnus. Jie buvo palaidoti Lukštų kapinėse, o Felikso Deksnio palaikai amžinajai atilsė rado Vaidlonų kapinaitėse.

Nuo tų kraupių dienų trejus metus Vaičiulių moterų ramybės niekas nedrumstė. 1948 m. gegužės 22 d. naktį okupantai vėl apsupo ši vienkiemį ir pareiškė: "Skubiai renkitės į Sibirą". Duktė Palmira jau buvo ištekėjusi ir gyveno atskirai, Emilija – pakeitusi pavardę augino sūnelį, tad ją paliko. Bronislava Vaičiulytė dar lankė Rokiškio mergaičių gimnaziją, tad ją kartu su motina bei seserimis Aleksandra ir Janina išvežė.

I geležinkelio stotį dardėjo ir dar-

dėjo vežimai. Aleksandra Vaičiulytė prisimena: "Krasnojarską pasiekėme po trijų savaičių. Senyvo amžiaus žmonės vos pajėgė išlipti iš vagono. Netrukus buvome sugrūsti į baržą ir Jenisiejaus upe pajudėjome į Šiaurę. Mus, 64 šeimas, išlaipino Juozajevkoje. Cia jau gyveno kelios lietuvių šeimos. Keturias šeimas, tarp jų ir mūsų, suvarė į mažą kambarėlį, netrukus vyrai pagamino gultus.

Iš tinkamų dirbtų žmonių sudarė miškininkų brigadas. Su kirviais ir pjūklais ėmėmės sunkaus neįprasto darbo. Gelbėjo tik uogos ir grybai, miškinis česnakas (čeremša). Lietuvoje likusi sesuo Emilia siuntė mums duonos džiūvėsių, kruopų, vėliau – ir lašinių".

1958 m. tremtiniams leido grįžti į Lietuvą. Tiesa, jie nebuvvo sutikti išskėstomis rankomis. Bronislava Vaičiulytė-Meškinienė apsigyveno Tytuvėnuose, Janina Vaičiulytė-Vilimienė – Juodupėje, Aleksandra Vaičiulytė-Dainienė – Rokiškyje. Emilia Vaičiulytė-Stašienė, pasilikusi gimtuosiuose namuose, užaugino šeisis sūnus. Motina Anastasija Vaičiulienė mirė 1970 metais.

Lukštų kapinėse kalba F. Mažeikis, už jo – Rokiškio buv. tremtinių ir politinų kalinių choras

Sovietmečiu Šilinės kaimo tragediją paminėdavo tik saviškiai, o nuo 1995-ųjų – jau atvirai, dalyvaujant gausiam būriui svečių. Už žuvusiuju atminimą aukojamos šv. Mišios, aplankomos Lukštų kapinės. Cia pastatyti aukšti ąžuoliniai koplytstulpiai, kuriuos pagamino Pasvalio r. gyventojai Juozas ir Balys Tuskėnai.

Siemet šv. Mišias aukojó kunigas, buvęs politinis kalinas Leonidas Tamaišauskas, pamokslą pasaké Aurelijus Simonaitis. Prisiminti ne tik žuvusieji Šilinės kaimo laisvės kovotojai, bet ir lukštiečiai partizanai. Apie tuo metu vykusias partizanų kovas kalbėjo šių eilicių autorius, buvęs Juozo Kuveikio būrio partizanas. Tose kapinėse ilsisi ir lukštiečio, 1941 m. sukilimo vado, 1944 m. subūrusio per 200 partizanų būrij, Petro Gudo palaikai.

Prie jo paminklo padėta gėlių, partizanų dainas atliko Rokiškio buvusių politinių kalinių ir tremtinių choros. Minėjimas tėsėsi Rokiškio kultūros namuose.

Feliksas MAŽEIKIS

Ašaromis pasruvės birželis

Siemet sukako 64 metai, kai įvyko garsioji Rainių tragedija. Aš, Kazimiero Katkaus, Rainių kankinio, duktė Juzefa Katkutė-Giniūnienė, noriu papasakoti, ką apie tuos įvykius esu girdėjusi ir patyrusi.

Atpažino iš drabužių

Žinia, kad rasti besitrukiančių okupantų karių ir jų pakalikų rankomis nužudyti 73 Telšių kaliniai, mūsų šeimą pasiekė lemtingą birželio 25-osios vakarą. Mamytė prašė savo broli, kad nuvežtų ją į tą baisiąją tragedijos vietą, bet buvo vėlu, jau veikė komendantas valanda (juk vyko karas). Mamytė pasikinkė arkli ir kartu su vyriausiuoju sūnumi Kazimieru išvažiavo Telšių link. Ten gyveno tėvelio sesuo Bronė Rapolavičienė. Ją pasikvietė važiuoti kartu.

Rainių miškelyje

jie rado trimis eilėmis suguldytus atkastų kankinių kūnus. Sunku buvo juos atpažinti – taip baisiai buvo sužaloti. Rytas buvo šiltas, tvyrojo jau pradedančių gesti kūnų kvapas. Tėvelio kūnų surado... Atpažino iš drabužių – iš austu milo kelnui. Nei mama, nei teta neturėjo popieriaus, pieštuko, tad negalėjo parašyti, kad atpažino mūsų tėvelį. Jis liko kaip neatpažintas, juo labiau kad galva buvo sudaužyta, ištiskusios smegenys, pamėlynavusi pakaklę, kairiame šone – durtinė žaizda.

Mamytė kitų drabužių neturėjo. Teta jai davė savo vyro naktinius marškinius ir kernes. Tėvelis, baltais aprėngtas, buvo paguldytas į karstą. Ant karsto užrašę pavardę, jį, kaip ir kitus, įkėlė į vežimą. Palaidojo Telšių kapinėse. Taip buvo nutarta – kartu kentėjusiuosius kartu ir palaidoti. Tas didžiulis kapas išliko iki šių dienų tokis pat, kokį supylė 1941 m. liepos 1 d. Nors sunkūs buvo laikai, bet ką po niekas nedrišo ardyti.

Apie mano tėvą

Kazimieras Katkus gimė 1901 m. Platelių valsč. Paežerės Rūdaičių kaimo. Kartu su juo augo dar penki broliai ir trys seserys.

Užaugęs tėvelis tarnavo Lietuvos

kariuomenėje, po to dirbo Mažeikių policijoje. Kai Plateliuose kūrėsi Šaulių sajunga, jis vienas iš pirmųjų taip jų nariu, vėliau išrinktas būrio vadu. Vedė Juzefą Laušytę iš Stirbaičių kaimo, apsigyveno savo tėviškėje. Cia pasistatė naują gyvenamąjį namą, kas dveji metai jiems gime po vaikelį: Kazimieras, Juzefas, Adelė, Evaristas ir Genutė. 1940-aisiais užėjus rusams, liepos 16-ąją tėvelį areštavo. Namiškiai jo nebe sulaukė...

Kančios dar nesibaigė

1946 m. brolis Kazimieras išėjo į mišką, kitų metų vasarą areštavo mamą. Ją laikė Kretingos daboklėje, o rudeniop išvežė į Klaipėdos kalėjimą. Be tévo ir mamos pamiskės trobelėje gyvenome keturi vaikai. 1948 m. sausio 3 d. mus, visus keturis vaikus, ištrémė į Sibirą. Mamą taip pat ištrémė, tik atskirai. Mes atsidūrėme Tomsko srityje, o ją nuvežė į Irkutską. Tų pačių metų balandžio 13 d. suėmė ir vyriausiąjį brolį Kazimierą.

Sunku apsakyti, ką teko patirti Sibire, kokį vargą, alkį ir šaltį teko iškirsti. Kai pradėjome susirašinėti su mama, émėme ieškoti kelių, kad galėtume būti visi kartu. Tačiau gyventi pas mamą neleido – tegu ji pas mus atvažiuoja, sakė valdžios atstovai. Taip ir įvyko. Laukėme jos kaip saulės užtekančios. Sulaukėme 1949 metais. Pas mus ją vežė kartu su kaliniais, vagimis ir kitaus nusikaltėliais, kurie pakelui iš jos pavogė... rožinį.

Po Stalino mirties pradėjome gauti daugiau duonos, o iš Lietuvos dėdė Kazimieras Laučius atsiuntė ne vieną siuntinį su lašiniais ir kitomis gėrybėmis.

Sugržome į Lietuvą ir pradėjome naują gyvenimą. Niekada nepamiršiu krauju aplaistytą birželio tragedijos. Tai atminty išliko visam gyvenimui.

Juzefa KATKUTĖ-GINIŪNIENĖ

Sąskrydžio "Laisvės ugnis – ateities kartoms", įvyksiančio rugpjūčio 6 d. Ariogaloje, programa

Atvykimas į Ariogalą – iki 9.45 val.

Šv. Mišios Ariogalo bažnyčioje – 10.00–10.45 val.

Eisena nuo bažnyčios į Dubysos slėnį – 11.45–12.45

Sąskrydžio ugnies atnešimas – 12.55–13.00 val.

Sąskrydžio atidarymas – 13.00–13.20 val.

Jungtinė meno kolektyvų programa – 13.20–14.20 val.

Laisvės kovų dalyvių ir jaunimo popietė – 15.30–21.00 val.

Moksleivių ir jaunimo komandų bei meno kolektyvų apdovanojimai – 17.00–18.00 val.

Grupės "Mokinukės" koncertas – 18.30–20.00 val.

Dingęs be žinios

Prasidėjus okupacijoms, po lietuvių kojomis atsišvėrė pražūties nasrai. Nusidriekė "raudonosios gurguolės" ir "raudonieji ešelonai" su tremtiniais į Sibirą. Pavieniai žmonės dingdavo kasdien. Enkavēdistai areštuoti stengdavosi slapčia – apgaule įsi viliodavo auką į spastus.

Kaunietis Bronius Mitkus (1922–1944?) dirbo valstybiname tekstile ūstesto fabrike "Remontas" automechaniku. 1944 m. lapkričio 17 d. iš darbo vietės buvo iškvetas į Kauno karinį komisariata. Iš jo nebegrindo. Fabriko direktoriui paaiškinta, kad katinis komendantas B. Mitkų "paémé kaip specialistą". Jo pėdsakai čia ir dingsta. Nėra jokios žinios apie B. Mitkaus buvimą kokiam nora karijame dalinyje ar dalyvavimą mūšiuose. Matyt jis tiesiai iš komisariato "paémé" enkavēdistai ir pasielgė su juo taip, kaip pasielgė su daugeliu areštuotujų.

Broniaus sesuo Jadviga rašo: "Turiu pažymą iš slapo archyvo su antspaudu, kad dingęs be žinios. Kaip jis galėjo dingti be žinios, kad antisenos forte dar ir dabar matyti užrašyta B. Mitkaus pvardė. Pasakojo žmonės, kad enkavēdistai atidavė jį vilkiniam šunims sudraskyti. O paskui užvertė, užrausė kokiam šiukšlyne, ir viskas... Ten, netoli, – Jonučių kapinės".

Broniaus tėvas Vincas Mitkus (g. 1893 m.) buvo Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, su šeima gyveno Tabariškėse, netoli Ringuadų (Kauno r.). Vertėsi netektis, karo ir, anot jos, dar baisesnius teroro metus bei sunkią tremtinės dalią. Jiems, grįžusiems iš tremties, buvo prisakyta per 24 valandas dingti iš Kauno. Vis dėlto pavyko gauti prieiglobstį gimtinėje. Jadviga vis dar tikisi sužinoti ką nors apie brolio Bronislavo Mitkaus žūties aplinkybes. Jeigu dar yra gyvūnų siaubingų įvykių liudininkų, ji prašo parašyti adresu: **Jadvygai Mitkutei, Kuršių g. 40-66, 3040 Kaunas.**

Aleksandras JAKUBONIS

Užjaučiame

Dėl mylimos sesers mirties nuoširdžiai užjaučiame ilgametę LPKTS Marijampolės skyriaus tarybos narę Albiną JUODIENĘ.

LPKTS ir TS PKT frakcijos Marijampolės sk. tarybos

Mirus Lietuvos kariui savanoriui, Vyčio Kryžiaus kavalieriu

Kaziui VARKALAI,
nuoširdžiai užuojaudukterims, sūnumais artimiesiems reiškia Tauro apyg. laisvės kovotojai.

Skelbimai

Rugpjūčio 13 d. LPKTS Varėnos filialo taryba kviečia į koplytstulpio septyniems partizanams, perlaidotiems nuo Merkinės NKVD būstinės, šventinimą Merkinės kryžių kalnelyje. 11 val. šv. Mišios Merkinės bažnyčioje. Po šv. Mišių eisime į Kryžių kalnelį. Prie pašventinto paminklo priesaiką duos šauliai.

Rugpjūčio 13 d. Marijampolės r. Riečių k. įvyks Žuvinto ežero mūšio 60-mečio minėjimas.

12 val. iškilminga partizanų, dalyvavusių Žuvinto ežero mūšyje, rikiuotė. 13 val. šv. Mišios Riečių bažnyčioje. 14 val. granitinės lento pašventinimas prie paminklo Žuvinto ežero mūšio žuvusių partizanų atminimui. 16 val. popietė parapijos salėje.

Važiuokite Prienų–Marijampolės plentu iki kryžkelės Igliauka–Simnas. Simno keliu – ligi Riečių. Kviečiame dalyvauti.

Rugpjūčio 14 d. (sekundienė) Marijampolės r., Skardupiuose, įvyks Tauro partizanų apyg. 60-mečio minėjimas. Iš Marijampolės nuo "Maksimos" parduotuvės išvykstame 10.30 val.

11.30 val. šv. Mišios Skardupių bažnyčioje. 12.30 val. paminklinės lento atidengimas ir pašventinimas. Prie paminklo įvyks minėjimas ir koncertas. Renginį ves aktorius P. Venslovas.

Kviečiame dalyvauti.

Kauniečių dėmesiui

LPKTS Kauno skyriaus narius kviečiame apsilankytis mūsų skyriuje – **Laisvės al. 39, antras aukštasis, 3 kab.** – dėl gyvenamosios vietas ir telefono numerio patikslinimo, nes susidaro sunkumų bendrauti su skyriaus nariais. Galėsite sumokėti nario mokestį. Mes dirbame: **pirmadieniais–penktadieniais – nuo 11 iki 16 val.**

LPKTS Kauno skyrius

Atsiliepkite

Norėčiau, kad atsilieptu (parašytu) buvę Krasnajarsko kr. Nazarovo r. Tamoženkos gyv. tremtiniai. Rašyti adresu: Eugenijai Kučienei, Sodų g. 26-19, LT-35228 Panevėžys. Tel. 8-45 435377.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Julius Balkus 1924–2005

Gimė Kaniūkų k., Alytaus r., ūkininkų šeimoje. Antros sovietų okupacijos metu slapsėtė nuo paémimo į sovietų kariuomenę. Susitiko su Žaibo būrio partizanais ir tapo jų rėmėju ryšininku. 1947 m. suimtas ir išvežtas į Archangelsko lagerius. 1949 m. pagal amnestiją iš lagerio paleistas. Grįzo į Lietuvą. Sukürė šeimą ir apsigyveno Sarapyniškių k., Varėnos r. Dirbo "Dainavos" kolūkyje. Užaugino dvi dukteris. Nuo 1991 m. – LPKTS narys. Aktyviai dalyvavo LPKTS Varėnos sk. veikloje.

Palaidotas Sarapyniškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukteris, gimines bei artimuosius.

LPKTS Varėnos skyrius

Viktoras Vilčinskas 1918–2005

Gimė Kaniavos k., Varėnos valsč. Močkėsi Vytauto Didžiojo gimnazijoje Vilniuje. Baigė Poznanės universitetą. Buvo karys savanoris, 1941 m. sukiliimo dalyvis. Lenkų okupuotame Vilniaus krašte dalyvavo lietuvių veikloje. Vokiečių okupacijos metais Lydoje sudarė lietuvių tautinių komitetą. 1944 m. grįžus sovietams nelegaliai gyveno Panevėžio apyl. ir įsitrukė į pasipriešinimo veiklą. 1947 m. buvo suimtas, nuteistas 10 m. kalėjimo ir 15 m. tremties. Išvežtas į Norilską, Gorlagą, dalyvavo 1953 m. Norilsko sukilime. 1955 m. iš lagerio paleistas ir išgabentas tremtin į Irkutsko sr. Dirbo agronomu, vėdė tremtinę, išaugino 5 vaikus. 1970 m. grįzo į Lietuvą, čia buvo persekiojamas. Atkūrus nepriklausomybę, rūpinosi Vilnijos krašto lietuvių reikalais.

Palaidotas Vilniaus Kairėnų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną, dukteris, sūnų ir artimuosius.

Norilsko Vyčių bendrija

Petras Janušis 1908–2005

Gimė Jurgiškių k., Južintų valsč., Rokiškio aps., ūkininkų šeimoje. 1926 m. baigė Salų žemės ūkio mokyklą, 1927 m. – Belvederio pienininkystės mokyklą. Dirbo pienininku įvairiose pieno perdirbimo bendrovėse. 1930 m. tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Dėl sveikatos buvo atleistas nuo karijės tarnybos. Kurį laiką dirbo tėvų ūkyje. 1936–1940 m. buvo Varnių valstybinės parduotuvės vedėjas. 1941 m. birželį kilus karui įstojo į Južintų valsč. sukilėlių būrių. 1945 m. už dalyvavimą rezistencinėje veikloje NKVD buvo areštuotas, laikytas Panevėžio ir Lukiskių kalėjimuose, 1946 m. išsiustas į Vorkutos lagerius.

Palaidotas Šiaulių Ginkūnų tremtinų kapinėse.

LPKTS Šiaulių skyrius

Adelė Liepinienė 1915–2005

Gimė Rokiškio r. Steponių k. ūkininkų šeimoje. Ištekėjusi išvažiavo dirbtį į Kauną. Vėliau dirbo Vilniuje. Iš čia grįzo į Rokiškio r. 1941 m. šeima išremta, Vilniuje Adelė su mažamete dukrele atskirta nuo vyro ir išvežta į Altajaus kr. Tremtyje palaidojo dukterį. Vėliau buvo perkelta į Jakutiją, Krestus. Nepakeliamomis sąlygomis žvejajo Laptevų jūroje, dirbo statybose Jakutske. Sužinojusi, jog vyras kalinamas Rešotų lajeryje, kiek galėdama jam padėjo. Jis mirė 1943 m. Rešotuose. 1958 m. grįzo į Lietuvą. Apsigyveno Rokiškyje. Sunkus gyvenimas tremtyje palaužė sveikatą, mirė po sunkios ligos.

Palaidota Rokiškio Kalneliškio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Rokiškio filialas